

วัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง
และศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่

Community Culture: Sustainability, Conservation for Integration of the
Teaching of Civil Duty and Morals Thai Arts and Culture Unit,
Phrae Technical College

จิรภิญญา สิงห์คำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตะวัน กำหอม
วิทยาลัยทองสุข
Jirapinya Singkham
Assistant professor Dr.Naitawan Kumhom
Thong Sook College
Email: ntawan@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 7 กันยายน 2565; วันแก้ไขบทความ 21 ธันวาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 30 ธันวาคม 2565

Received: September 7, 2022; Revised: December 21, 2022; Accepted: December 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ เป็นการนำวัฒนธรรมมาในการจัดการเรียนการสอนโดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเขตอำเภอเมืองแพร่ 2) การบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ คือ กลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ ครู นักเรียน ชาวบ้านผู้ที่เคยเดินทางท่องเที่ยว 3) กลุ่มบุคคลทั่วไป คือ ประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยเข้ามาท่องเที่ยว การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต จัดประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เส้นทางท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ 3 เส้นทางหลัก เส้นทางที่ 1 คือ วัดศรีชุม->วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร->คุ้มเจ้าหลวง->เมืองแพร่->ศาลหลักเมืองแพร่->คุ้มวิชัยราชคุ้มโบราณตำหนักเมืองแพร่->พิพิธภัณฑการป่าไม้เมืองแพร่->วัดพระนอน->บ้านวงศ์บุรี->วัดหลวง->วัดหัวข่วง->วัดจอมสวรรค์->พิพิธภัณฑเสรีไทย->วัดสระป่อแก้ว->วัดศรีชุม ซึ่งมีประเพณี และขนบธรรมเนียมที่เป็นเอกลักษณ์ มีสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่มีความโดดเด่น ตามสภาพภูมิทัศน์ ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้น ๆ มีการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามแบบวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของคนแพร่ การจัดในรูปแบบสาธิตและทดลองการทำอาหารท้องถิ่น 2) การบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ได้ทำการบูรณาการในรายวิชารหัส 20000-1501 วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย โดยใช้เส้นทางที่ 1 ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ตั้งคณะกรรมการระดับ

สถานศึกษา 2) วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย ที่สถานศึกษาศึกษากำหนด 3) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้น หรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ 4) ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย 5) จัดทำสาระการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยของสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยใบงานและการศึกษาสถานที่จริง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมชุมชน, การอนุรักษ์, การบูรณาการการสอน

Abstract

Community Culture Research: Collect information that will help you determine the curriculum of the community group function. And the following example is a Thai example. Don't forget to leave Muang Phrae District. Phrae Technical College

The population and the specific sample consisted of 1) knowledge groups, i.e. people with in-depth information about cultural tourism. 2) The group of practitioners is teachers, students, villagers who have traveled. 3) The general group is the general public who have known or used to travel. This research used a qualitative cultural research method. The tools for data collection were surveys, interviews, observational forms, small group meetings and workshops.

The results of the research were as follows; 1) Tourist routes can travel locally in 3 main routes. The researcher chooses the first route which is Wat Si Chum->Wat Phrabat Ming Mueang Worawihan->Khum Chao Luang Mueang Phrae->Mueang Phrae Pillar Shrine->Khum Wichai Racha, ancient city legend of Phrae->Mueang Phrae Forestry Museum->Wat Phra Non->Ban Wongburi ->Wat Luang->Wat Hua Khuang ->Wat Chom Sawan->Seri Thai Museum->Wat Sa Bo Kaeo->Wat Si Chum, which has unique traditions and customs. There is an environment in the area to be outstanding. According to the landscape geography and history of that area activities are supported travel culturally such as, Kad Kong Khao Phrae, Phrae Walking Street. There are tourism resources of each community example, silver handicrafts. goldware and tamarind product of Ban Phra Non community, Morhom cloth of Ban Thung Hong community. It is organized in the form of demonstrations and experiments with local cooking. such as Khanom Jeen Nam Moo Phrae, Laab Mueang Phrae. 2) Integration of Civil Duty and Morals Teaching Thai Arts and Culture Unit Phrae Technical College, it has integrated in the course code 20000-1501, Civil Duty and Morals Thai Art and Culture unit on Thai culture, about Thai

wisdom by using the first path, which has the following steps which has the following steps 1) Set up a committee at the school level. 2) Analyzing the learning framework, Thai wisdom, set by educational institutions. 3) Analyze the curriculum of the educational institution in order to know the focus or issues that educational institutions focus on. 4) Study/analyze information of educational institutions and communities to be used as information about Thai wisdom. 5) Prepare the learning material Thai wisdom of educational institution and to manage teaching by using worksheets, and the study of the actual place.

Keywords: Community Culture, Conservation, Teaching integration

บทนำ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการ และเป็นองค์รวมการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีศักยภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนา เป็นการบูรณาการในด้านการเรียนรู้การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพเข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืนและยึดโครงสร้างทางสังคมของชุมชนเป็นฐานของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรในชุมชนเป็นหลัก ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และชุมชนท้องถิ่นแต่ผลการพัฒนายังไม่สามารถ เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง เป็นเพียงการสร้างแหล่งเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนองค์ ความรู้หรือสรรหาผู้รู้และภูมิปัญญา ยังไม่สามารถให้คนในชุมชนบุคคลตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้มี ทักษะ และกระบวนการในการคิดการวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาที่สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ,2551:5)

จังหวัดแพร่อยู่ในภาคเหนือตอนบนที่มีขีดจำกัดด้านการท่องเที่ยวและมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในจังหวัดแพร่มากขึ้น แล้วยังสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและให้มีกระแสเงินหมุนเวียนในจังหวัดจังหวัดแพร่เป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน ถือได้ว่าเป็นจังหวัดแรกที่เป็นประตูสู่ล้านนาไปสู่จังหวัดอื่น ๆ ของภาคเหนือตอนบนและมีแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญน่าสนใจมากมาย ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและประเพณีอันทรงคุณค่าทางด้านจิตใจแก่ชาวจังหวัดแพร่ สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละที่ล้วนมีความหมาย มีตำนานที่บ่งบอกถึงประวัติศาสตร์ของจังหวัดแพร่ เช่น วัดพระบาท มิ่งเมืองวรวิหาร ศาลหลักเมืองแพร่ คู่มือเจ้าหลวงเมืองแพร่ วัดจอมสวรรค์ วัดสระบ่อแก้ว วัดศรีชุม วัดหลวง วัดหัวข่วง บ้านเจ้าหนานไชยวงศ์ คู่มือวิชัยราชา คู่มือโบราณตำนานเมืองแพร่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแพร่ บ้านวงศ์บุรีกำแพงและคูเมืองแพร่ และพิพิธภัณฑสถานป่าไม้จังหวัดแพร่แต่ละสถานที่ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ในปัจจุบันยังไม่ได้รับในการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง จึงทำให้ประชาชนทั่วไปนั้นคิดว่า จังหวัดแพร่ไม่ค่อยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ผู้วิจัยได้มองเห็นความสำคัญของปัญหานี้ที่จะนำมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน (พรรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ, 2560:14)

กระแสของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การพัฒนาสังคมให้เป็น สังคมแห่งการเรียนรู้ ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคคลองค์กรและชุมชนแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมที่บูรณาการเข้าเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมและสามารถตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันการสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดภาคีเครือข่ายที่มีความพร้อมมีสิทธิและมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติที่ยั่งยืน กระบวนทัศน์เปรียบเสมือนหลักคิดวิธีปฏิบัติวิธีการให้คุณค่าและวิถีชีวิต ทั้งหมดของผู้คน ที่ตั้งอยู่บนฐานการมองโลกความจริง การให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืน ควรพิจารณาทั้งส่วนที่เป็นบุคคลและส่วนที่เป็นชุมชน และหากต้องการให้เกิดความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีความเชื่อมโยงและมีความสมดุลในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม หากการพัฒนาแบบแยกส่วนหรือพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียวจะส่งผลเสียหายให้แก่ชุมชน เพราะการแก้ไขปัญหามิติหนึ่งอาจเป็นการก่อปัญหาอีกมิติหนึ่งได้ การพัฒนาไม่ว่าใน รูปแบบใดมักจะมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญของการพัฒนา คือ คนในชุมชนต้องมีศักยภาพในการเรียนรู้และชุมชนต้องมีโครงสร้างทางสังคมที่เหมาะสม ที่จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยพลังภายในของบุคคลและของกลุ่ม หรือองค์กรภายในชุมชนร่วมคิดร่วมทำร่วมเป็นเจ้าของและรับผลประโยชน์ ร่วมกันการ เสริมสร้างพลังอำนาจในระดับบุคคลเป็นเรื่องของการพัฒนาศักยภาพตนเอง ให้มีความเข้มแข็งพอที่จะควบคุมตนเองจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเอง ประพฤติปฏิบัติจนมีความภาคภูมิใจในตนเองการเสริมสร้างพลังอำนาจในระดับชุมชน จึงเกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน มีวิถีชีวิตเดียวกันมีความร่วมมือร่วมใจสร้างประโยชน์และควบคุมสมาชิกในชุมชนที่จะจัดการให้เกิดความเสมอภาค(เสรี พงศ์พิศ, 2551:22)

การสร้างสังคมความรู้และสังคมภูมิปัญญา คือแนวทางสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ แต่สังคมภูมิปัญญาและสังคมความรู้ที่แท้จริงควรมาจาก ฐานรากของสังคม และการพัฒนาอย่างบูรณาการต้องเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง เพราะชุมชนคือฐานรากของประเทศ ถ้าชุมชนทั้งหมดเข้มแข็งทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา ประชาธิปไตย ประเทศไทยก็จะมั่นคง หากมองในภาพกว้างเกี่ยวกับอนาคตด้านสังคมกับการศึกษา กลุ่มคนที่เข้าไม่ถึงการศึกษาและการเรียนรู้ จะถูกละเลยและทอดทิ้ง โดยระบบการแข่งขัน คุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมของคนจะลดลง เด็กและเยาวชนให้ความสำคัญในโลกของตนเอง จะห่างเหินและละเลยบุพการี บรรพชนและความเป็นไปของสังคม เพราะโลกกว้างของผู้เรียนถูกจำกัดให้แคบลง เป็นการศึกษาเดินตามรอยตะวันตก แบบต่อท่อความรู้ การศึกษาแบบท่องจำตำรา เน้นการ

ท้องถิ่นสื่อ แต่ไม่เน้นการเรียนรู้วิถีชีวิต ทางออกของการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือทางเลือกการศึกษาดูงานชุมชน (พิณสุตา สิริธรรังศรี, 2555 : 12)

ปรากฏการณ์จริงที่มีอยู่ทำให้หลายๆ หน่วยงานปรับแนวคิดในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการที่แท้จริงโดยยึดหลักการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Bottom Up) ให้ชุมชนเป็นผู้คิดและมีส่วนร่วมใน การทำงาน ตั้งแต่เริ่มกำหนดนโยบายจนสิ้นสุดขั้นตอนสุดท้าย ในการติดตามประเมินผลการพัฒนาชุมชนแห่ง การเรียนรู้หรือการพัฒนาที่เน้นให้สมาชิกชุมชนรู้จักคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผล และใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหา การประสานความรู้ที่มีอยู่แล้วภายในชุมชนและความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ จากภายนอกชุมชนเข้า ด้วยกัน เพื่อแก้ไขปัญหาโดยยึดพื้นที่และความต้องการของชุมชนเป็นหลักไม่เพียงแต่เพื่อแก้ไขปัญหาและ สนองตอบต่อความต้องการของชุมชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น แต่ควรจะเป็นไปในลักษณะของการบูรณาการ ที่มีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมกระบวนการเรียนรู้และค่านิยมอันดีงาม (ครรชิต พุทธิโกษา, 2554:1)

การวิจัยเรื่องวัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่โดยแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ค่านิยมในสังคมไทยคุณธรรมและจริยธรรม ภูมิปัญญาไทยเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม เพื่อให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตน และคำนึงถึงส่วนรวม ดังนั้น วัฒนธรรมไทย เป็นสิ่งที่อยู่คู่มากับสังคมไทย ทำให้เกิดเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และมรดกที่สำคัญของชาติ ซึ่งเป็นความภูมิใจ แสดงถึงเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีของไทย ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังบรรจุความสำคัญของวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ไว้ในการแก้ปัญหาของชาติ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนต้องร่วมใจอนุรักษ์ พัฒนา เผยแพร่ สืบสานวัฒนธรรมที่ดีงามนี้สืบไป ประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยใกล้แหล่งท่องเที่ยว องค์การภาครัฐและเอกชนของจังหวัดแพร่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยจึงบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ เพื่อให้นักเรียนเล็งเห็นถึงความสำคัญและรักษาวัฒนธรรมของชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเขตอำเภอเมืองแพร่
2. เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมชุมชน:ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 บริบทชุมชน ศึกษาประวัติชุมชน ภาษา ศีลธรรม จริยธรรม ศาสนาสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อาหารการกิน การแต่งกาย ศาสนาและความเชื่อ ฯลฯ

1.2 การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ อันได้แก่ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ ในปัจจุบันการจัดการ การตลาด วัตถุดิบ การสืบสานถ่ายทอด อนุรักษ์ภูมิปัญญาการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐ และเอกชน ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม ศึกษาองค์ความรู้ทางสังคมที่มีความหลากหลายปรากฏอยู่ในแต่ละด้าน เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

1.4 บูรณาการการสอน ข้อค้นพบนำไปบูรณาการถ่ายทอด 1) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) กำหนดประเด็นศึกษา 3) ลงพื้นที่ชุมชน 3ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา การเรียนรู้ที่ยั่งยืนของชุมชน ระยะที่ 2 การพัฒนาและหาคุณภาพรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ระยะที่ 3 การประเมินผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน 4) สัมภาษณ์ สังเกต สอบถาม 5) รวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์สังเคราะห์

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยวิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่มและนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์

3.ระยะเวลาวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ มิถุนายน 2564 ถึง มิถุนายน 2565

4.พื้นที่วิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่การศึกษา คือพื้นที่เขต ต.ในเวียง อ.เมือง จ.แพร่

5.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ประชากร ต.ในเวียง อ.เมือง จ.แพร่

5.2 กลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจำนวน 10 คน ปรากฏท้องถิ่น ผู้อาวุโสหรือผู้มีความรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ พระ ผู้รู้ประจำท้องถิ่นที่เป็นที่นับถือของชุมชน ครู-อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียน นักวิชาการอิสระ ผู้นำชุมชนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

5.2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ครู นักเรียน ชาวบ้านผู้ที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางที่ 1 ผู้ที่อาศัยชุมชน จำนวน 30 คน

5.2.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป (Purposive Informants) ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยเข้ามาท่องเที่ยวหรือจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 10 คนด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสำรวจ (Survey) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non- Structure Interview) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม. 2559: 53-56)

1.1 แบบสำรวจ (Survey)

แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลจذبบันทึกโดยแบ่งประเด็นการสำรวจต่างๆดังนี้ สำรวจสภาพพื้นที่ สำรวจเส้นทางการเดินทาง สำรวจวิถีชีวิตชาวบ้าน สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ สำรวจพื้นที่การท่องเที่ยวทางบก สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ก่อนทำการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามชาวบ้านทั่วไป นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สอบถามจากหน่วยงานทางราชการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) มี 2 แบบดังนี้

1.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม ปรับปรุงจาก พรธณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ (2560) และพัชร ทองเรือง (2560) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวความคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 ชุด ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ประเพณี หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเพณีที่ปฏิบัติกันสืบต่อมา แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างอื่น

1.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non - Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้รู้ (Key Informants) และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับ วัฒนธรรมชุมชน : ความยั่งยืน การอนุรักษ์ เพื่อการบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่ เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถาม ข้อมูลรายละเอียดต่างๆดังนี้ ประวัติชุมชนในอดีตและสภาพปัจจุบันของชุมชน วิถีชีวิต ภาษา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ศีลธรรม จริยธรรม สนุกวิทยศาสตร์ อาหารการกิน การแต่งกาย ความรู้ทักษะอาชีพ

1.3 แบบการสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

1.3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยอยู่กับชุมชน โดยร่วมทำกิจกรรม สังเกต เกี่ยวกับบริบททางด้านวัฒนธรรม เพื่อนำไปกระทำข้อมูลต่อไป

1.3.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรมในชุมชนอยู่ภายนอกที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

1.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่าง ๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในพื้นที่ ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นใบงานประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

1.5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

การศึกษาวิจัยใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่าง ๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวนพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในประชุมเชิงปฏิบัติการ จะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

ผลการวิจัย

1. เส้นทางการท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ 3 เส้นทางหลัก โดยผู้วิจัยเลือกเส้นทางที่ 1 คือ วัดศรีชุม--->วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร--->คุ้มเจ้าหลวง--->เมืองแพร่--->ศาลหลักเมืองแพร่--->คุ้มวิชัยราชา คุ้มโบราณตำนานเมืองแพร่--->พิพิธภัณฑการป่าไม้เมืองแพร่--->วัดพระนอน--->บ้านวงศ์บุรี --->วัดหลวง--->วัดหัวข่วง--->วัดจอมสวรรค์--->พิพิธภัณฑเสรีไทย--->วัดสระบ่อแก้ว--->วัดศรีชุม เพื่อมาบูรณาการการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีประเพณีและขนบธรรมเนียม ที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ให้ความโดดเด่น ตามสภาพภูมิทัศน์ ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้น ๆ มีการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามแบบวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของคนแพร่ เช่น กาดกองเก่า ถนนคนเดินเมืองแพร่ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชน เช่น หัตถกรรมเครื่องเงิน เครื่องทองกับการทำมะขามแก้วของชุมชนบ้านพระนอนและการทำผ้าหม้อฮ่อมของชุมชนบ้านทุ่งโฮ้ง มีการจัดในรูปแบบสาธิตและทดลองการทำอาหารท้องถิ่น โดยเฉพาะขนมจีนน้ำหมูเมืองแพร่ ลาบเมืองแพร่ จะเป็นในด้านการย้อมผ้าหม้อฮ่อม วิธีการตัดเย็บเสื้อผ้า ที่จะสามารถนำมาบูรณาการการจัดการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ได้ทำการบูรณาการในรายวิชาการทศ 20000-1501 วิชา หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วย ศิลปวัฒนธรรมไทย เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย โดยใช้เส้นทางที่ 1 คือวัดศรีชุม--->วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร--->คุ้มเจ้าหลวง--->เมืองแพร่--->ศาลหลักเมืองแพร่--->คุ้มวิชัยราชา คุ้มโบราณตำนานเมืองแพร่--->พิพิธภัณฑการป่าไม้เมืองแพร่--->วัดพระนอน--->บ้านวงศ์บุรี --->วัดหลวง--->วัดหัวข่วง--->วัดจอมสวรรค์--->พิพิธภัณฑเสรีไทย--->วัดสระบ่อแก้ว--->วัดศรีชุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีและขนบธรรมเนียม ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ กิจกรรม การท่องเที่ยว ตามแบบวัฒนธรรมและวิธีการดำเนินชีวิตของคนแพร่ เช่น กาดกองเก่า ถนนคนเดินเมืองแพร่ หัตถกรรมเครื่องเงิน เครื่องทองกับการทำมะขามแก้ว ของชุมชนบ้านพระนอนและการทำผ้าหม้อฮ่อมของชุมชนบ้านทุ่งโฮ้งและจัดให้นักศึกษาได้ลงปฏิบัติจริงในรูปแบบสาธิตและทดลองการทำอาหารท้องถิ่น โดยเฉพาะขนมจีนน้ำหมูเมืองแพร่ ลาบเมืองแพร่ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ตั้งคณะกรรมการระดับสถานศึกษา 2) วิเคราะห์กรอบสารการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย ที่สถานศึกษาศึกษากำหนด 3) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้น หรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ 4) ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสารการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย 5) จัดทำสารการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย ของสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยใบงาน และการศึกษาสถานที่จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. เส้นทางท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ 3 เส้นทางหลัก โดยผู้วิจัยเลือกเส้นทางที่ 1 คือวัดศรีชุม--->วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร--->คุ้มเจ้าหลวง--->เมืองแพร่--->ศาลหลักเมืองแพร่--->คุ้มวิชัยราชา คุ้ม

โบราณตำนานเมืองแพร่-->พิพิธภัณฑการป่าไม้เมืองแพร่-->วัดพระนอน-->บ้านวงศ์บุรี -->วัดหลวง-->วัดหัว
 ช่าง-->วัดจอมสวรรค์-->พิพิธภัณฑเสรีไทย-->วัดสระบ่อแก้ว-->วัดศรีชุม เพื่อมาบูรณาการการจัดการเรียน
 การสอน พบว่า มีประเพณีและขนบธรรมเนียม ที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีสภาพแวดล้อมในพื้นที่ให้มีความโด
 เด่น ตามสภาพภูมิทัศน์ ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้น ๆ มีการสนับสนุนกิจกรรม การท่องเที่ยว ตาม
 แบบวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของคนแพร่ เช่น กาดกองเก่า ถนนคนเดินเมืองแพร่ มีทรัพยากรการท่องเที่ยว
 ของแต่ละชุมชน เช่น หัตถกรรมเครื่องเงิน เครื่องทองกับการทำมะขามแก้วของชุมชนบ้านพระนอนและการทำผ้า
 หม้อฮ่อมของชุมชนบ้านทุ่งไธ้ง มีการจัดในรูปแบบสาธิตและทดลองการทำอาหารท้องถิ่น โดยเฉพาะขนมจีนน้ำ
 หมูเมืองแพร่ ลาบเมืองแพร่และการทำหม้อฮ่อม จะเป็นในด้านการย้อมผ้าหม้อฮ่อม วิธีการตัดเย็บเสื้อผ้า ที่จะ
 สามารถนำมาบูรณาการการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วยศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคนิคแพร่
 สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ (2560:22-27) แนวทางในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอ
 เมืองแพร่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนผลวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอ
 เมืองแพร่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ควรพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงการอนุรักษ์
 วัฒนธรรมเพื่อให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมไว้และพัฒนาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการ
 พัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้ดียิ่งขึ้น เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองแพร่ ควรเป็นเส้นทางที่อยู่ในเขต
 เมืองเก่า ซึ่งมีสิ่งปลูกสร้างที่มีอายุนับร้อยปี แต่ละสถานที่มีระยะทางไม่ไกลกันมากและควรมีรถรางนำเที่ยวเพื่อ
 รองรับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน 3 เส้นทาง คือ วัดศรีชุมถึงวัดสระบ่อแก้ว วัดศรีชุมถึงวัดหลวงและ
 วัดจอมสวรรค์ถึงพิพิธภัณฑเสรีไทย ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 อย่างยั่งยืนในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้แก่การทำผ้าหม้อฮ่อมของชุมชนทุ่งไธ้ง โดยนำสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน
 นั้นทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนได้ ทางด้านความคิดเห็นและทัศนคติของชาวบ้านต่อแนวทาง
 ในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่คือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน
 ชุมชนการจัดการสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์บุคลากร กิจกรรมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน
 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิยาวรรณ ศิริเจริญ(2560:65) การออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิง
 วัฒนธรรมวิถีไทหล่ม“เที่ยวไทหล่ม เมืองสงบ มากเสน่ห์”ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิง
 วัฒนธรรมวิถีไทหล่มให้เป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน อย่างยั่งยืน” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและ
 ทดลองเส้นทางการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ตำบลหล่มเก่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการศึกษา
 ข้อมูลด้านเอกสาร และการเก็บข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่อำเภอหล่มเก่า โดยมีการจัด กลุ่มประเภทและความสำคัญ
 ของแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากข้อมูลการศึกษาและสำรวจ
 แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในอำเภอหล่มเก่าเพื่อใช้เป็น องค์ประกอบต่าง ๆ ใน
 เส้นทางท่องเที่ยว สามารถแบ่งได้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านชาติพันธุ์ ด้านประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน ด้าน
 สถาปัตยกรรม ด้านประเพณีวัฒนธรรม และวัฒนธรรมพื้นบ้าน ด้านวิถีชีวิต และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้นำ
 ข้อมูลมาออกแบบและสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีไทหล่ม เพื่อทดลองเส้นทางกับหน่วยงานภาครัฐ

กลุ่มผู้ประกอบการ มัคคุเทศก์ นักวิชาการ นักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น จำนวน 50 คน ซึ่งได้นำผลจากการทดลองเส้นทางมาปรับปรุงคู่มือแนะนำเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีไทหล่ม โดยใช้ชื่อว่า “เที่ยวไทหล่ม เมืองสงบ มากเสน่ห์” และพบว่าคู่มือแนะนำเที่ยวที่นำมาใช้สามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้ภายใน 1 วันและสามารถรับทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมได้ตามความสนใจ

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ได้ทำการบูรณาการในรายวิชาการทศ 20000-1501 วิชา หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หน่วย ศิลปวัฒนธรรมไทย เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย โดยใช้เส้นทางที่ 1 คือวัดศรีชุม--->วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร--->คุ้มเจ้าหลวง--->เมืองแพร่--->ศาลหลักเมืองแพร่--->คุ้มวิชัยราชา คุ้มโบราณตำหนักเมืองแพร่--->พิพิธภัณฑการป่าไม้เมืองแพร่--->วัดพระนอน--->บ้านวงศ์บุรี --->วัดหลวง--->วัดหัวข่วง--->วัดจอมสวรรค์--->พิพิธภัณฑเสรีไทย--->วัดสระบ่อแก้ว--->วัดศรีชุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีและขนบธรรมเนียม ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ กิจกรรม การท่องเที่ยวตามแบบวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของคนแพร่ เช่นภาคกองเก่า ถนนคนเดินเมืองแพร่ หัตถกรรมเครื่องเงิน เครื่องทองกับการทำหม้อของชาวก้าว ของชุมชนบ้านพระนอนและการทำผ้าหม้อฮ่อมของชุมชนบ้านทุ่งไธ้งและจัดให้นักศึกษาได้ลงปฏิบัติจริงในรูปแบบสาธิตและทดลองการทำอาหารท้องถิ่น โดยเฉพาะขนมจีนน้ำหมูเมืองแพร่ ลาบเมืองแพร่และการและการทำหม้อฮ่อม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ตั้งคณะกรรมการระดับสถานศึกษา 2) วิเคราะห์กรอบสารการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย ที่สถานศึกษาศึกษากำหนด 3) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้น หรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ 4) ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสารการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย 5) จัดทำสารการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย ของสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยใบงาน และการศึกษาสถานที่จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hong, H.P., Sheriff, A. and Naeger,S. (2009). ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นแนวทางการเรียนรู้แบบธรรมชาติและค่อย ๆ พัฒนาการเรียนรู้ขึ้นไป อย่างเป็นขั้นตอนคือการวางแผน การดำเนินการและการทบทวน มีการอธิบายอย่างมีเหตุผลถูกต้องแม่นยำและ การสอนที่เป็นขั้นตอนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจง่าย ชำนาญและมีทัศนคติที่ดีในการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งครูสามารถเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนได้สนับสนุนด้านวัฒนธรรมซึ่งส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และใช้ความรู้ร่วมกัน มากกว่าการเน้นที่เทคโนโลยี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วรนนท์ ฉายารัตน์** (2564:88) “การท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC”: พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและเพื่อบูรณาการการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. เส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC”: พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยองนับเป็นอีกเมืองเปี่ยมเสน่ห์ที่ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายให้ดื่มด่ำ สัมผัสความงดงามอย่างไม่รู้จักจบสิ้น“เที่ยวชุมชนระยอง ต้องลองต้องมา” คือชื่อกิจกรรมนำเสนอ 3 เส้นทางอันน่าหลงใหล ทั้งด้านการท่องเที่ยวและช้อปปิ้งสไตล์ไทยๆ เสริมสร้างรายได้และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนนี้คือกิจกรรมที่จะช่วยสร้างการประชาสัมพันธ์ชุมชนท่องเที่ยว

OTOP นวัตกรรม จังหวัดระยอง ให้เป็นที่รู้จัก ทำให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในตลาดทั้ง ในประเทศและต่างประเทศ อันจะนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป โรงเรียนได้มีการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 2 โดยใช้เส้นทางที่ 1 “ท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC” พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ณ อำเภอบ้านค่าย และอำเภอนิคมพัฒนา เยี่ยมชมโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุขภาพธรรมชาติ ณ โรงเรียนวิบูลวิทยา ชม Unseen แห่งบ้านตาขัน “บ่อปลา นาผักบุ้ง พุงลุงลอย เกษตรพอเพียง” แวะสวนสุขภาพผักไฮโดรโปนิคส์ที่หมู่บ้านซากอ้อย ชิมสินค้า OTOP “หมูเส้นอารมณ์ดี” และ “น้ำพริกหมูซี้ด” ที่ศูนย์ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนหมู่บ้านซากอ้อยปิดท้ายด้วยการนั่งสามล้อไปดูวิถีชีวิตการป็นเก็บหมากของชาวบ้านอำเภอบ้านค่าย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) คณะกรรมการระดับสถานศึกษา 2) วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด 3) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ 4) ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็น ข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 5) จัดทำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนโดยอาศัย ใบงาน การจัดทำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทัยพรรณ ทองจับ (2564:87) ประเพณีชักพระ:การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สตูล ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สตูล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณี ชักพระ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูลให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ของ โรงเรียนบ้านคลองขุด พร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาชี้แนะ และสร้างขวัญ กำลังใจ ให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด 2. การจัดรายวิชาการเรียนการสอน โดยการจัดรายวิชาการเรียนการสอน การบูรณาการ ประเพณี ชักพระ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชา 3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณี ชักพระ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม 4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การบูรณาการประเพณี ชักพระ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะ คุณภาพชีวิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การ

สืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย การมีส่วนร่วมกับชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนัก และเข้าใจ สำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่ โดยการบูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ ตีความ ประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง 5. การประเมิน จากการตรวจผลงานนักเรียน แสดงได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการประเพณี ชักพระ สามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อประเพณีชักพระ ในภาพรวมนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และขวลิต ขอดศิริ (2560 : 79-83)** เรื่อง การบูรณาการเรียน การสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและถอดบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการเรียนการสอนเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบ บูรณาการ พบว่า ในจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่น่าสนใจและพบว่าแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจและสามารถนำไปบูรณาการในการเรียนการสอน เรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา ได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน วัดศรีสุพรรณ 2) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านถวาย และ 3) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านป่าตาล นอกจากนี้ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ ประกอบ พบว่า ในแต่ละท้องถิ่นที่ได้เลือกทำการศึกษา มีความน่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น 2. การศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียน การสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ล้านนาแบบบูรณาการ พบว่า นิสิตของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ มีความสนใจเป็นอย่างมาก โดยการตั้งใจฟังการ ให้ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและตั้งใจในการ ผลิตชิ้นงานของตนเองทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้หลังจากการเรียนรู้เสร็จสิ้น นิสิตได้ทำการสะท้อนคิด ในกิจกรรมแต่ละแหล่งการเรียนรู้โดยอยากให้มี กิจกรรมเช่นนี้อีก และใช้เวลาในการผลิตชิ้นงาน มากกว่านี้ เพราะชิ้นงานที่ผลิตขึ้นเป็นเพียงจุดเล็กๆ ที่จะทำให้เกิดทักษะในการทำงาน โดยทักษะในการทำงานในครั้งนี้เกิดองค์ความรู้หลายอย่าง นอกจากความสนใจที่ตนเองอยากศึกษา คือ การได้ค้นพบว่าการทำงานของตนเองจะทำให้เกิดการวางแผนการทำงาน การฝึกความอดทน ความมุ่งมั่นมานะพยายาม ที่ทำให้ชิ้นงานประสบผลสำเร็จและอีกประการหนึ่งคือการแก้ปัญหา ซึ่งตนเองจะนำข้อค้นพบที่ได้ไปฝึกเยาวชนในอนาคต ซึ่งนิสิตได้เรียนในสาขาการศึกษา ก็จะสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรม และเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ ในการทำงานในอนาคต ทั้งงานเดี่ยว งานคู่และงานกลุ่ม 3. การถอดบทเรียนในการจัดการเรียน การสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ล้านนาแบบบูรณาการพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ 3.1 ด้านแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเรียนการสอนในปัจจุบัน สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา แบบบูรณาการเช่น อำเภอหางดงจังหวัดเชียงใหม่ มีเอกลักษณ์ด้านหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงทั้งงาน ประเพณีจักสาน เครื่องปั้นดินเผา ไม้

แกะสลักและเป็นแหล่งการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าของคน ในชุมชนท้องถิ่น ส่วนชุมชนวัดศรีสุพรรณ ถนนวัวลาย ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีคุณค่า ในงานประเพณี เครื่องเงิน หรือภาษาถิ่น เรียกว่า “คว้เงิน” (คว้ เป็นภาษาถิ่นแปลว่า “สิ่งของเครื่องใช้”) กลายมาเป็น “คว้เนียม” หรือเป็นการใช้ภูมิเนียมในการสร้างสรรค์ผลงาน หัตถกรรมแทน แต่ยังคงเดินเส้นและคงรูปแบบลวดลายตามภูมิปัญญาเดิมอยู่มีเอกลักษณ์ในการทำเครื่องเงิน ปัจจุบันมีการนำเอาวัสดุภูมิเนียม มาคุณลาย (ต้องลาย) เป็นแผ่นภาพ ซึ่งเป็นการประยุกต์มาจากขั้นตอนการทำลวดลาย บนเครื่องเงินของชาวบ้านวัวลาย โดยแผ่นภาพมีการสร้างสรรค์ทั้งลวดลายล้านนาโบราณและแบบประยุกต์แผ่นภาพคุณลายมีทั้งขนาดใหญ่ที่นิยมนำ มาตกแต่งอาคาร จนกระทั่งถึงแผ่นขนาดเล็กที่นำมาเป็นของที่ระลึก อุโบสถเงิน เป็นนวัตกรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน หัตถกรรม เครื่องเงินของชุมชน วัดศรีสุพรรณ โดยใช้เงินบริสุทธิ์ประดับส่วนที่สำคัญปลอดภัยและอะลูมิเนียมคุณลาย (ต้องลาย) ประดับทั้งหลัง เป็นการสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลงานชิ้นเดียวในโลกที่ครูสลา ชุมชนวัดศรีสุพรรณ จวบจนถึงปัจจุบัน 3.2 ด้านแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนาใดที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน ในแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนายังไม่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง แต่ก็พยายามที่จะอนุรักษ์ประเพณีในการทำภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมได้จะต้องมีหลายด้าน สิ่งที่สำคัญในปัจจุบันที่จะถือว่าเป็นอะไรที่ทำไมเป็นกิจกรรม ทำให้คนรุ่นใหม่ส่งสืบทอดกันเก่าก็ช่วยกัน ทำนอกเหนือจากจารีตประเพณีสิบสองเดือน 3.3 ด้านอนาคตการเรียนการสอน ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา แบบบูรณาการเรียนการสอนในโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยตลอดจน วิทยาลัย อาชีวศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย ประกอบกับให้ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้เน้นผู้เรียนให้การฝึกทักษะมากขึ้น โดยการคิดออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความคิด สร้างสรรค์และคิดแปลกใหม่ โดยตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้า ซึ่งสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือน ควรมีการเตรียมเยาวชนและผู้สนใจ ตลอดจนนักท่องเที่ยวเปิดเป็นแหล่งการเรียนรู้ระยะสั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมเส้นทางการท่องเที่ยวและเส้นทางในการจัดกิจกรรมวันสำคัญของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดเอกลักษณ์ของแหล่งเรียนรู้ นั้น ๆ การเรียนการสอนด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการนั้น จะมีรูปแบบใหม่ๆ เช่น ห้องเรียนออนไลน์ไปสู่สถานที่สำคัญเทศบาลตำบล / องค์การบริหาร ส่วนตำบล แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น และชุมชนของตนเองจะเป็นจุดเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่นที่สำคัญของชุมชนนั้นได้เป็นอย่างดี 4. การเผยแพร่การบูรณาการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่าสิ่งที่สามารถดึงดูดให้เยาวชนและคนทุกช่วงวัยเห็น คุณค่าได้นั้น จำเป็นต้องมีการสร้างจิตสำนึกร่วม เริ่มตั้งแต่ท้องถิ่นของตนเอง โดยการให้ชุมชนของตนเองมองเห็นคุณค่าในท้องถิ่นโดยไม่ลืมรากเหง้าและภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ และสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ไปสู่ในระดับสถานศึกษา ดังความโดดเด่นของครูภูมิปัญญาหาห้องความรู้ การถ่ายทอดโดยสถานศึกษา จัดกิจกรรมในช่วง ว่าง ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้กิจกรรมเสริมหลักสูตร บูรณาการในกลุ่มสาระหรือข้ามกลุ่มสาระ การเรียนรู้มีการบูรณาการในกิจกรรมของโรงเรียน ในแผนงานประจำปีมีการทำแผนพัฒนาการศึกษา ระดับท้องถิ่น ระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่ ให้สามารถร่วมกันสร้างสรรค์โดยการ จัด เวทีร่วมระดับตำบล อำเภอ

หรือจังหวัด มีการแข่งขันและการประกวดสื่อที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานของ นักเรียนในสื่อเว็บไซต์ของโรงเรียน สื่อไวเนล วารสารต่าง ๆ และรายงานการประเมินตนเองของ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ นิเทศศิลปะ (2560:10) การบูรณาการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมบูรณาการท้องถิ่นล้านนา พบว่า แดนดินล้านนาทางภาคเหนือของประเทศ มีเส้นทางวัฒนธรรมที่หลากหลายที่จะศึกษาเรียนรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น รวมศิลปะหลากหลายวัฒนธรรม กลิ่นอายวัฒนธรรม ล้านนาสามารถสัมผัสได้ภายใต้แหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตตั้งนั่งามเงินเครื่องเงินล้ำค่าวัดศรีสุพรรณ ลายแกะไม้ชุมชน สองฝั่งคลองบ้านถวายและหมู่บ้านปั้นดินยี่มได้บ้านป่าตาลส่วน การศึกษาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยสัมผัสโดยตรงสังเกตเห็นผู้เรียนมีความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการรักษาวัฒนธรรมล้านนา เกิดความ สนใจใคร่รู้เป็นอย่างมาก สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน ได้โอกาสสร้างสรรค์ออกแบบ และผลิตชิ้นงาน และการถอดบทเรียนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการสามารถสกัดองค์ความรู้ได้ 3 ด้านคือ 1. ด้านแหล่งเรียนรู้มีวัฒนธรรมสถานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการได้ 2. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนา การทำให้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม ให้คงอยู่ ควรสืบสานอนุรักษ์ประเพณีอย่างสร้างสรรค์จารีตประเพณีสืบสองเดือนบรรจุไว้ในบทเรียนทุกช่วงชั้นและ 3. ด้านอนาคตองค์กรสถานศึกษาทุกระดับมีบทบาทสำคัญต่อการบูรณาการเรียนรู้อยู่ทั้งในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยครูผู้สอนเป็นโค้ชทำการเรียนรู้ให้หน้าสนใจเน้นการฝึกทักษะ ผ่านกิจกรรมในแหล่งชุมชนสร้างสรรค์ มองเห็นคุณค่าในท้องถิ่นร่วมกันโดยไม่ลืมรากเหง้าและภูมิปัญญา

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1.1 การวิจัยที่สามารถตอบสนองงานระดับชุมชนนั้นจะขาดไม่ได้คือการศึกษาเชิงลึก เข้าชุมชนสร้างความเชื่อให้กับคนในชุมชนศึกษาเชิงกว้างถึงข้อมูลที่เข้ามาเกี่ยวข้องของชุมชนให้รู้จริงเกี่ยวกับชุมชนและงานวิจัยนั้นเพื่อใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน

1.2 ควรมีการศึกษาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวในหลากหลายมิติ เช่น เส้นทางท่องเที่ยววัดเส้นทางเยี่ยมวิถีชีวิตของท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้เกิดความหลากหลายเพื่อการบูรณาการจัดการเรียนการสอนเพิ่มในสาระการเรียนรู้อื่นๆ

1.3 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการจัดการเรียนการสอนทั้งจังหวัดแพร่ เจาะลึกรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในแต่ละอำเภอ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ดีต่อจังหวัดแพร่

1.4 ควรมีการศึกษาแบบองค์รวม ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม เพื่อสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ยุคโลกาภิวัตน์

เอกสารอ้างอิง

- ครรชิต พุทธโกษา.(2554). **คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์**.กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).
- ทิวาวรรณ ศิริเจริญ.(2560). การออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีไทหล่ม “เที่ยวไทหล่ม เมืองสงบ มากเสน่ห์”.รายงานการวิจัย สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ในตะวัน กำหอม.(2559). การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข.
- พรรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ.(2560). แนวทางในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเมืองแพร่ให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน.การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
- พัชรี ทองเรือง.(2560). รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน.บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช.
- พินสุดา สิริธรรังศรี.(2555). การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชน: บรรณาธิการ. ประสพการณ์จากการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: DPU Cool print.
- ฤทัยพรรณ ทองจับ.(2564). ประเพณีชักพระ:การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม. วิทยาลัยทองสุข.
- วรนนท์ ฉายรัตน์.(2564). “การท่องเที่ยวเศรษฐกิจตามเส้นทาง EEC”: พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อบูรณาการการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม. วิทยาลัยทองสุข.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และชวลิต ขอดศิริ.(2560).การบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา.วิทยานิพนธ์ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสรี พงศ์พิศ.(2551). **คืนสู่รากเหง้า: ทางเลือกและทัศนะวิจารณ์ว่าด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน**.กรุงเทพมหานคร: เทียนวรรณ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2551).การพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค
- Hong, P.Y., A. Sheriff and S. Naeger. (2009). A Bottom-up Definition of Self- sufficiency:Voices from Low-income Jobseekers. Qualitative Social Work. 8(3): 357-376.